
Cagigal fou un home de múltiples facetes

A la fotografia: En un partit de futbol al polisportiu de l'INEF de Madrid

CONTRIBUCIÓ A UNA TEORIA DE L'EF

Mila García, *licenciada en EF, professora de l'INEF de Barcelona.*

Voldria començar fent una observació: el tema que desenvoluparem intentarà donar una visió general de l'obra de Josep Maria Cagigal, però potser hagués estat més oportú de situar-lo a la fi de l'acte, després de les intervencions dels altres companys que, tot seguit, tractaran d'analitzar les aportacions de Josep Maria en els diversos camps en els quals ells treballen.

En endinsar-nos en l'obra de Josep Maria trobem dos eixos principals al voltant dels quals giren les reflexions i les qüestions que li preocupaven fonamentalment. D'una part, l'anàlisi dels condicionaments que intervenen i caracteritzen l'esport actual: és un medi imprescindible de veure cap a on camina i com modificar-lo; i de l'altra, la necessitat de dotar l'educació física d'una base científica que li permeti un reconeixement al més alt nivell.

Pel que fa a l'esport, aquest és vist i analitzat des d'una perspectiva humanística. La influència de Huizinga i la seva teoria del joc com a generador de cultura hi és palesa. L'esport és per a Josep Maria un fet cultural amb caràcter relacional que inclou significacions simbòliques i que en un context educatiu, és, o cal que sigui, font de formació i riquesa amb la qual la persona es realitza.

La primera part de la seva obra té un marcat caràcter filosòfic: hi apareix una preocupació per l'orientació que ha de prendre l'esport. Aquesta preocupació queda re-

flectida en *Deporte, pedagogía y humanismo*, que és en certa mesura el compendi dels articles i les aportacions realitzats fins a aquell moment.

La formació de Josep Maria, llicenciat en filosofia i que havia realitzat estudis eclesiàstics, explica, entre d'altres coses. La forma que té d'entendre l'esport com actitud, instint o llei de l'home, segons que ell mateix afirma, que caracteritzen un estil de vida.

La seva preocupació pel fet que l'esport no es desbordi — que el gegantisme, els interessos comercials, la necessitat del campió, etcètera, no asfixiïn les seves possibilitats educadores i formatives— és el seu cavall de batalla, i mai no l'abandona.

Quan Cagigal formulava aquestes reflexions sobre l'esport —a la fi de la dècada dels cinquanta— la política del país, coneguda de tothom, troba en les pràctiques físicoesportives un vehicle ideal per a la transmissió d'uns valors morals vàlids per als interessos polítics del moment. L'educació física i l'esport seran responsabilitat d'un ministeri polític que assegurí que les pràctiques que es realitzen siguin les adients, i que es garanteixi a més a més, la formació dels professionals. Cagigal intentarà obrir vies de reflexió i procurarà tornar-li a l'esport el seu sentit pedagògic, que l'allunyi de la manipulació política. La manca de reflexió teòrica, l'absència de treballs i investigació esportiva, per una part, i la ignorància dels treballs que es fan a l'estranger, per l'altra, són les causes per les quals Josep Maria intenta de crear expectatives: ens parla de la necessitat que les ciències socials, sobretot, s'interessin pel món de l'esport. La diversitat de temes i enfoc (sociològic, psicològic, antropològic, etc.)

que apunta en els seus escrits ens fan l'efecte d'una gran dispersió. Des de la perspectiva actual, en la qual cada ciència analitza l'esport des de la seva perspectiva, parcel·lant-lo, separant-lo i dividint-lo, sense que en molts casos no s'estableixi pas la seva mútua relació, podem caure en la tentació d'acusar Cagigal de frivolitat en el tractament que dóna a alguns temes. Tanmateix, fóra un error de no veure que la totalitat de l'obra de Cagigal intenta de tractar l'esport com una globalitat, que ha de crear les seves regles i mètodes per tal de situar-se en el mateix rang de qualsevol altra disciplina, la qual cosa li farà dir que ens trobem en una situació en la qual analitzem el fenomen esportiu amb els mètodes propis d'altres ciències, però que, sense metodologia pròpia, ni tan sols haurem encetat el camí del que és la ciència.

Dotar l'esport de bases metodològiques

La seva preocupació a l'hora d'elaborar unes bases metodològiques que dotin l'esport, i en un sentit més ampli l'educació física, del caràcter de ciència s'aguditzava a partir del moment que rep l'encàrrec de crear, i més tard de dirigir, l'INEF de Madrid.

Els seus contactes amb els centres d'estudi de l'educació física i l'esport a Europa el posen en contacte amb els corrents més innovadors del moment, i intentarà d'incorporar-les als estudis de l'INEF.

Els seus escrits, en els quals són presents els corrents de base psicomotriu, ens demostren el seu interès per una millor educació física escolar. La preocupació pel creixent corrent de separació entre esport i educació física —tema, per altra part, tan vell com l'aparició de l'esport modern— el porten a reclamar una pràctica esportiva amb caràcter més educador, on es potenciïn al màxim els valors com l'honestat, el respecte de les regles i molts d'altres, enfront d'un esport que cada vegada guardona més l'assoliment de la victòria a qualsevol preu.

En tractar el tema de l'excessiva tecnificació i especialització de l'esport, que pot arribar a esclavitzar l'home (llició magistral de la inauguració del curs 80-81 a l'INEF de Barcelona) ens preveu del risc que l'esport i l'esportista es deshumanitzin.

I una observació final: comunicacions com la que va presentar a Roma a l'entorn del tema *Mujer y deporte* on les teories del dret i la necessitat —dirà ell— de la diferència entre les pràctiques esportives dels homes i de les dones, que entroncaven amb les tesis feministes d'avantguarda, ens donen una idea de la varietat d'interessos, preocupacions y treballs que el varen moure a estudiar totes i cadascuna de les facetes del fenomen més important del segle: l'esport.